

การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ตามหลักภาวนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
DEVELOPMENT OF THE STUDENT SUPPORT AND MANAGEMENT SYSTEM AT
THE LOWER-SECONDARY SCHOOL LEVEL BASED ON THE FOUR BHĀVANĀ
PRINCIPLES IN EXPANDED OPPORTUNITY SCHOOLS WITHIN
THE CHAINAT PRIMARY EDUCATION AREA

¹กัณตณ อ่อนพุท Kantaphon Onput ²พระมหาอุดร อุดตโร PhramahaUdorn Uttaro

³พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ Phrakhrusrisutthammaniwit

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Pongpon27@gmail.com

Article Received: May 27, 2025. Revised: June 18, 2025. Accepted: June 20, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักภาวนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท การวิจัยนี้เป็นวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 244 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนและประมาณค่าได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.90 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) และ F-test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน โดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา ด้านการส่งต่อนักเรียน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน ด้านการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักภาวนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ได้แก่ (1) ควรมีการเตรียมกระบวนการสัมภาษณ์อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ ดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและให้เกียรตินักเรียน ใส่ใจฟังอย่างตั้งใจ มีความเมตตา และสร้าง

บรรยากาศที่อบอุ่นพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อย่างมีเหตุผลเพื่อนำไปวางแผนการช่วยเหลือที่ตรงจุดเพื่อให้ นักเรียนได้รับการส่งเสริมด้านการเรียนอย่างแท้จริง (2) ควรมีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีขั้นตอนที่ตรวจสอบได้ ยึดมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม และมีจริยธรรมในการประเมินใช้ความเข้าใจและเมตตาในการสื่อสารกับ นักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลการคัดกรองอย่างรอบคอบเพื่อปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมและทันต่อ สถานการณ์เพื่อให้การคัดกรองมีประสิทธิภาพและครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม (3) ควรดำเนินการติดตามด้วยความสม่ำเสมอและมีระบบที่ชัดเจน ยึดหลักความรับผิดชอบ โปร่งใสและมีคุณธรรมใส่ใจและให้กำลังใจ นักเรียนอย่างจริงจัง พร้อมใช้ข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคนเพื่อให้ นักเรียนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (4) ควรดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่องและตรวจสอบได้ ยึดหลักความถูกต้อง เที่ยงธรรม และมีจริยธรรมในการประเมินใช้ใจเข้าถึง เข้าใจสถานการณ์และความรู้สึก ของนักเรียนอย่างแท้จริงและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแนวทางให้สอดคล้องกับปัญหาอย่างมี เหตุผลและเป็นระบบเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (5) ควรจัดให้มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริง ดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และยุติธรรม มีใจเปิดรับ ฟังนักเรียนด้วยความเข้าใจ และร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา และวางแผนการส่งต่อ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผลเพื่อให้ นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, หลักท้าวนา 4, โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

This research article aimed 1) to study the state of student care system administration, 2) to compare the opinions of administrators and teachers on student care system administration, classified by individual, 3) to propose a guideline for the development of the administration of the student care system at the lower secondary level according to the Four Bhāvanā Principles in the opportunity expansion schools in the Chai Nat Primary Education Area. This research was a mixed-method research. The quantitative research method collected data by using a questionnaire with a sample group of 244 school administrators and teachers. The research instrument was a scale questionnaire with a reliability estimate of 0.90. The data were analyzed using basic statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test and F-test. The qualitative research collected data from interviews with 9 key informants using a structured interview research tool. The data were analyzed using content analysis.

The research results found that 1) School administrators and teachers had opinions on the administration of the student care system at the lower secondary level in the opportunity expansion schools in the Chai Nat Primary Educational Service Area at a high level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest value was student screening, followed by student referrals, and the aspect with the lowest value was prevention and problem solving. 2) The school administrators and teachers with different levels of education had different opinions on the administration of the student care system,

considering each aspect, it was found that there were no differences. Therefore, the research hypothesis was rejected. The different of current positions was found that in terms of student screening, prevention and problem solving, and work experience, the differences in student referrals were statistically significant at the .05 level. 3) Guidelines for the development of the administration of the student care system at the lower secondary level according to the Four Bhāvanā Principles in the opportunity expansion schools in the Chai Nat Primary Education Area (1) There should be an appropriate and systematic preparation of the interview process, conducted with honesty, integrity and respect for students, listening with the heart attentively and with compassion and creating a warm atmosphere with rational data analysis to plan targeted assistance so that students receive real academic support. 2) There should have clear operations, verifiable steps, adhere to correctness, fairness and ethics in the evaluation, using understanding and compassion in communicating with students and carefully analyzing screening data to improve the guidelines to be appropriate and timely so that screening was effective and covers all groups of students. (3) There should be carried out with consistency and a clear system, based on the principles of responsibility, transparency, and morality, and sincerely caring and encouraging students ready to use analytical data to adjust development plans to suit each individual's potential so that students received care and develop to their full potential. (4) There should be conducted continuously and verifiably, adhering to the principles of correctness, fairness, and ethics in evaluating and using the heart to understand. Truly understanding the situation and feelings of students and analyzing the evaluation results, adjusting the approach to be consistent with the problems in a rational and systematic manner to make the care and assistance more effective. (5) There should provide concrete and practical steps for implementation, carried out with honesty, transparency and fairness, being open-minded, listening to students with understanding, and cooperating with all relevant parties to use information, analyzing problems, and planning referrals systematically and rationally so that students received continuous and effective assistance.

Keywords: Student Support and Management System, The Four Bhāvanā Principles, Expanded Opportunity Schools

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยน โครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” รวมทั้งเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น อีกทั้ง การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ได้อุบัติขึ้นมาในโลก ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเชื้อไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีนปลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2563 ยูเนสโก (UNESCO) รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั่วประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด) สำหรับประเทศไทยสถานการณ์การระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปิดภาคเรียน โดยในช่วงต้นเดือนเมษายน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ไทยจึงมีโอกาสดทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดพร้อมกับเตรียมมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไป (พงศ์ทิศ วณิชานันท์, 2567)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาป้องกันแก้ไขปัญหาและคุ้มครองสิทธิเด็กโดยให้สถานศึกษานโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือการยอมรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและการรองรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีโดยมีประเด็นสำคัญของนโยบาย ได้แก่สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลของผู้เรียนทั้งสี่กลุ่ม ได้แก่ เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กปกติและเด็กที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละพื้นที่ ให้มีความชัดเจนถูกต้องเป็นปัจจุบันเพื่อนำไปใช้ประกอบการวางแผนการจัดการการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมาย การปฏิรูปการเรียนรู้เร่งพัฒนาการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสอดคล้องและผสมผสานการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีมาตรการการรู้จักเด็กรายบุคคล เพื่อดูแลและจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การรับรองสิทธิและโอกาสทางการศึกษาโดยมีมาตรการที่ต้องดำเนินการ คือจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเด็กและเยาวชน เพื่อจัดระบบการส่งต่อผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภท การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเร่งแก้ไขปัญหายาเสพติดและเพศศึกษาในโรงเรียนโดยประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง วัด ชุมชน พัฒนาครูแนะแนวในโรงเรียนในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) สอดคล้องกับที่ธนกร จันทพันธ์, สีน งามประโคน และลำพอง กลมกุล (2566) กล่าวว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เป็นการใช้กระบวนการที่เป็นระบบในการพัฒนาคุณภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผนทำความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญ 2) การปฏิบัติตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งต่อ 3) การตรวจสอบ จัดนิเทศ ติดตาม และประเมินผล 4) การแก้ไขปรับปรุง ทบทวน กำหนดมาตรฐาน ซึ่งจะทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลดีแก่นักเรียน ครูที่ปรึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าช่วยเหลือ แนะนำ และพัฒนานักเรียน ได้ทันเวลาและมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้การศึกษาในระดับปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนต้นโดยมีพื้นฐานจากโรงเรียนประถมศึกษาเดิมแต่ยังมีปัญหาในด้านความพร้อมของผู้เรียน ส่วนใหญ่เป็นเด็กจากครอบครัวฐานะยากจน โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเด็กจำนวนมากที่ไม่อยู่กับพ่อแม่ ส่งผลกระทบต่อการศึกษา นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีอัตราการเข้าเรียนต่ำเพียง 77.9% และยังมีแนวโน้มลดลงของจำนวนประชากรวัยเรียน ทำให้บางแห่งมีนักเรียนน้อยหรือไม่มีเลย (อดิสร ก้อนคำ, 2563) หนึ่งในนโยบายและจุดเน้นตามแผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2566(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2566) เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้ผู้เรียนมีความเสมอภาค และความปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบพร้อมระดมความร่วมมือจากทุกภาคเครือข่าย อย่างไรก็ตาม จากการรายงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปีการศึกษา 2565 พบว่ามีปัญหาในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ประสบปัญหาต่างๆ ได้แก่ นักเรียนออกกลางคันเนื่องจากการย้ายตามผู้ปกครองนักเรียนมีชื่อในโรงเรียนแต่ไม่มาเรียน การถูกทิ้งให้อยู่ในความอุปการะของผู้อื่น ครอบครัวแตกแยก การหย่าร้าง การออกกลางคันของนักเรียน ปัญหาผู้ปกครองมีรายได้น้อย ทำให้ขาดทุนทรัพย์ในการดำรงชีวิต ปัญหาการปรับสภาพตนเองในสังคม การเรียนร่วมกับเพื่อน ปัญหาการอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ที่พักอาศัยใกล้แหล่งอบายมุข และมีความประพฤติไม่ถูกต้องตามระเบียบ จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ปัญหาสภาวะการณ์มีแนวโน้มจะออกกลางคันของนักเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้หลักทฤษฎี 4 อันประกอบด้วย 1) กายภาพนา การพัฒนากาย 2) สีสภาพนา การพัฒนาความประพฤติ 3) จิตภาพนา การพัฒนาจิต และ 4) ปัญญาภาพนา การพัฒนาปัญญา และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้

ดังนั้น ถ้าคณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน โดยยึดหลักทฤษฎี 4 เป็นที่ตั้งก็จะช่วยให้สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม และมีคุณค่าของสังคมต่อไปซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการที่จะนำไปปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาต่อไป

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักทฤษฎี 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อพัฒนาระบบดูแลนักเรียนให้สอดคล้องกับสถานศึกษาและส่งเสริมสังคม ชุมชนให้มีภูมิป้องกันและพึ่งตนเองได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบของความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามปัจเจกส่วนบุคคล

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักภาวะนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ทั้งหมด 47 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 667 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, 2567) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาหลักการทฤษฎี จากเอกสาร ตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด เป็นขอบข่ายในการสร้างแบบสอบถาม 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 50 ข้อปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.00 จึงนำมาเป็นข้อคำถามทั้งหมด 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 6) ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 การวัดระดับสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ด้วยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักภาวะนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามปัจเจกส่วนบุคคล โดยใช้สถิติทดสอบ ค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามตัวขึ้นไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลัก
ภาวนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้มีความรู้
หรือเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเชี่ยวชาญด้านศาสนาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการ
บริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักภาวนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
3. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยาย
โอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายด้านทั้ง 5 ด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา ด้านการส่งต่อนักเรียน
ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

ที่	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น			อันดับ ที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.56	0.71	มาก	4
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.65	0.71	มาก	1
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.58	0.73	มาก	3
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.51	0.74	มาก	5
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.61	0.76	มาก	2
	รวมเฉลี่ย	3.58	0.73	มาก	

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
พบว่า

2.1 ระดับการศึกษา

การศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหาร
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
ด้านการคัดกรองนักเรียนรองลงมา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน
การป้องกันและแก้ไขปัญหา

การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทโดยพิจารณาารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

2.2 ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้ที่มีตำแหน่งปัจจุบันเป็น ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมาด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผู้ที่มีตำแหน่งปัจจุบันเป็น ครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมาด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ผู้ที่มีตำแหน่งปัจจุบันเป็น ครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ประสบการณ์การทำงาน

ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียนปัญหา

ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 - 15 ปี มีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชั้นนาท โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมาด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 15 ปี มีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาชั้นนาท พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลัก ภาวนา 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการสัมภาษณ์เพื่อทราบข้อมูลด้านการเรียน ตามหลักภาวนา 4 ควรมีการเตรียมกระบวนการสัมภาษณ์อย่าง เหมาะสมและเป็นระบบ ดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและให้เกียรตินักเรียน ใจฟังอย่างตั้งใจ มีความ เมตตาและสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ อย่างมีเหตุผลเพื่อนำไปวางแผนการช่วยเหลือที่ ตรงจุดเพื่อให้ นักเรียนได้รับการส่งเสริมด้านการเรียนอย่างแท้จริง

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการ ประเมินผลการคัดกรองอย่างต่อเนื่อง ตามหลักภาวนา 4 ควรมีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีขั้นตอนที่ตรวจสอบ ได้ ยึดมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรมและมีจริยธรรมในการประเมินใช้ความเข้าใจและเมตตาในการสื่อสารกับ นักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลการคัดกรองอย่างรอบคอบเพื่อปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมและทันต่อ สถานการณ์เพื่อให้การคัดกรองมีประสิทธิภาพและครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม

3.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามหลักภาวนา 4 ควรดำเนินการติดตามด้วยความสม่ำเสมอและมี ระบบที่ชัดเจน ยึดหลักความรับผิดชอบ โปร่งใส และมีคุณธรรม ใส่ใจและให้กำลังใจนักเรียนอย่างจริงใจ พร้อมใช้ข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคนเพื่อให้ นักเรียนได้รับการ ดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน การประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามหลักภาวนา 4 ควรดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่องและ ตรวจสอบได้ ยึดหลักความถูกต้อง เที่ยงธรรมและมีจริยธรรมในการประเมินใช้ใจเข้าถึง เข้าใจสถานการณ์และ ความรู้สึกของนักเรียนอย่างแท้จริงและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแนวทางให้สอดคล้องกับปัญหา อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีระบบการ ส่งต่อภายในที่ชัดเจน ตามหลักภาวนา 4 ควรจัดให้มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติ ได้จริง ดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และยุติธรรม มีใจเปิดรับ ฟังนักเรียนด้วยความเข้าใจและร่วมมือ

กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีเหตุผลเพื่อให้
นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน
โรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา ด้านการส่งต่อนักเรียน แสดงให้เห็นว่า
การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมมีประสิทธิภาพและได้รับการดำเนินการอย่างจริงจัง
ในระดับสถานศึกษา สะท้อนถึงความตระหนักและให้ความสำคัญของผู้บริหารและครูในการส่งเสริม สนับสนุน
และดูแลพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสร
สุริยะ (2562) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร เล็กจินดา (2561) ที่พบว่า ระดับการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อสภาพการบริหารระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท
ตามปัจจัยส่วนบุคคล อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น
ต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท โดยพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับโรงเรียน เป็นภารกิจที่มีการกำหนดแนวทาง
ปฏิบัติที่ชัดเจนจากหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดแนว
ทางการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับทุกโรงเรียนทั่วประเทศ ไม่ว่าบุคลากรในโรงเรียนจะมีระดับ
การศึกษาต่างกันหรือไม่ การปฏิบัติงานภายใต้กรอบนโยบายเดียวกัน ทำให้ความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อการ
ดำเนินงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อีกประการหนึ่งคือ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงและบริบท
ของโรงเรียน มีผลมากกว่าระดับการศึกษาในการกำหนดแนวคิดหรือทัศนคติของบุคลากรเกี่ยวกับระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน กล่าวคือ แม้ผู้บริหารหรือครูจะมีวุฒิการศึกษาต่างกัน แต่เมื่อได้รับมอบหมายภารกิจใน
หน้าที่เดียวกัน และทำงานในสภาพแวดล้อมเดียวกัน ก็ย่อมมีแนวคิดและท่าทีที่คล้ายคลึงกันในการบริหาร
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้ หลักสูตรการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีการจัดฝึกอบรม
อย่างสม่ำเสมอในแต่ละปีการศึกษา ยังเป็นปัจจัยที่ช่วยลดความแตกต่างทางด้านวุฒิการศึกษา เนื่องจากทุกคน
มีโอกาสเข้าร่วมการอบรมในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความ
เข้าใจในแนวทางและวิธีการปฏิบัติงานในระดับที่ใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยในข้อนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การ
บริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเน้นการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา
โดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมักมีลักษณะเฉพาะด้านบริบทของชุมชนและความ
หลากหลายของนักเรียน การเข้าใจบริบทของนักเรียนและการมีจิตวิญญาณของความเป็นครูจึงเป็นหัวใจ
สำคัญในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ มากกว่าระดับวุฒิการศึกษาที่ผู้บริหารหรือครูแต่ละคนถืออยู่ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสร สุริยะ (2562) ที่พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูตามขนาดของโรงเรียนต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ไม่แตกต่าง

2.2 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะใน ด้านการคัดกรองนักเรียน และ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ส่งผลต่อมุมมองและการมีส่วนร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ตำแหน่งปัจจุบันของบุคลากรส่งผลโดยตรงต่อระดับของการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของระบบ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา มักมีบทบาทในการกำกับ ดูแล และตัดสินใจเชิงนโยบาย มากกว่าการลงมือปฏิบัติจริงในระดับห้องเรียน ทำให้รับรู้ในภาพรวมของระบบมากกว่ารายละเอียด ขณะที่ ครูผู้สอนหรือครูที่ปรึกษา มีหน้าที่โดยตรงในการคัดกรอง ติดตาม และวางแผนการช่วยเหลือรายกรณี จึงมีประสบการณ์ตรงมากกว่าในการประเมินพฤติกรรม ความเสี่ยง หรือปัญหาของนักเรียนรายบุคคลใน ด้านการคัดกรองนักเรียน ความแตกต่างอาจเกิดจากการที่ครูเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูล พูดคุยกับนักเรียน และสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด ขณะที่ผู้บริหารอาจเห็นเพียงผลลัพธ์หรือรายงานสรุป ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพหรือความยากง่ายของกระบวนการคัดกรองอาจแตกต่างกันตามประสบการณ์ตรงส่วนใน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ความแตกต่างของความคิดเห็นอาจสะท้อนถึงมุมมองที่หลากหลายในการจัดการปัญหาของนักเรียน ผู้บริหารอาจมองในเชิงนโยบายและการสนับสนุนระบบ ขณะที่ครูผู้ปฏิบัติงานอาจต้องเผชิญกับข้อจำกัดที่แท้จริง เช่น จำนวนนักเรียนที่มาก ความหลากหลายของปัญหา ทักษะในการจัดการ และข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ส่งผลให้ความคิดเห็นในด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรให้ความสำคัญกับ การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในทุกๆระดับ เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ลดช่องว่างของมุมมอง และส่งเสริมให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความต่อเนื่อง ครบวงจร และตอบสนองต่อปัญหาของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ หยวกทอง (2560) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นของครูประจำชั้นโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสรา สิมพริกซ์ (2560) ที่พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการส่งเสริมนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของคมสันต์ ทะลายรัมย์ (2560) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.3 ประสิทธิภาพการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มี ประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะใน ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสำคัญในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนที่มีปัญหาเฉพาะด้าน ประสิทธิภาพการทำงานมีผลโดยตรงต่อทักษะ ความเข้าใจ และความมั่นใจในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่มี ประสิทธิภาพมากกว่ามักมีความคุ้นเคยกับกระบวนการส่งต่อ รู้จักแหล่งทรัพยากรในชุมชน และมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกมากกว่า จึงมีมุมมองที่ชัดเจนและเป็นระบบเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ในขณะที่ผู้ที่มีประสิทธิภาพน้อยอาจยังขาดความเข้าใจในกระบวนการ ขาดความมั่นใจ หรือไม่ทราบถึงช่องทางและหน่วยงานที่สามารถส่งต่อนักเรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ บุคลากรที่มีประสิทธิภาพน้อย อาจยังไม่เคยเผชิญกับกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนในสถานการณ์จริง จึงอาจประเมินความสำคัญหรือความซับซ้อนของขั้นตอนนี้แตกต่างจากผู้ที่มีประสิทธิภาพมาก ที่อาจเคยพบทั้งความสำเร็จและอุปสรรคในการส่งต่อ เช่น ปัญหาด้านเอกสาร การประสานงานที่ล่าช้า หรือข้อจำกัดของหน่วยงานภายนอก ซึ่งทำให้ความคิดเห็นในด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยข้อนี้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านการส่งต่อนักเรียน ควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในบุคลากรทุกระดับ โดยเฉพาะผู้ที่มีประสิทธิภาพน้อย เช่น การอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูรุ่นใหม่กับครูที่มี ประสิทธิภาพ หรือการจัดทำคู่มือการส่งต่อที่เป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย จะช่วยลดความแตกต่างทางความคิดเห็น และส่งผลให้ระบบการส่งต่อนักเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และสามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ หยวกทอง (2560) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจำแนกตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสรา สิมพริกซ์ (2560) ที่พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการส่งเสริมนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. ผลการเสนอแนะทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักทฤษฎี 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ได้แก่ (1) ควรมีการเตรียมกระบวนการสัมภาษณ์อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ ดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและให้เกียรตินักเรียน ใจฟังอย่างตั้งใจ มีความเมตตา และสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ อย่างมีเหตุผลเพื่อนำไปวางแผนการช่วยเหลือที่ตรงจุดเพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมด้านการเรียนอย่างแท้จริง (2) ควรมีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีขั้นตอนที่ตรวจสอบได้ ยึดมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม และมีจริยธรรมในการประเมินใช้ความเข้าใจและเมตตาในการสื่อสารกับนักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลการคัดกรองอย่างรอบคอบ เพื่อปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์เพื่อให้การคัดกรองมีประสิทธิภาพและครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม (3) ควรดำเนินการติดตามด้วยความสม่ำเสมอและมีระบบที่ชัดเจน ยึดหลักความรับผิดชอบ

โปร่งใสและมีคุณธรรมใส่ใจและให้กำลังใจนักเรียนอย่างจริงจัง พร้อมใช้ข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคนเพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (4) ควรดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่องและตรวจสอบได้ ยึดหลักความถูกต้อง เทียบธรรม และมีจริยธรรมในการประเมินใช้ใจเข้าถึง เข้าใจสถานการณ์และความรู้สึกของนักเรียนอย่างแท้จริงและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแนวทางให้สอดคล้องกับปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (5) ควรจัดให้มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติได้จริง ดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และยุติธรรม มีใจเปิดรับฟังนักเรียนด้วยความเข้าใจ และร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา และวางแผนการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีเหตุผลเพื่อให้การดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพรรณ แสงน้ำผึ้ง (2562) ที่พบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารและครูประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารประชุมชี้แจงการใช้เกณฑ์การวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในกิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนว 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมต่างๆ ตามที่นักเรียนต้องการและตามความสนใจ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารประชุมวางแผนในการประเมินการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของคมสันต์ ทะลายรัมย์ (2560) ที่พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาคัดกรองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลควรจัดเวลาเยี่ยมบ้านเพิ่มขึ้น ด้านคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ ด้านส่งเสริมพัฒนาควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูที่ปรึกษาควรดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ชัดเจน โดยเน้นการปฏิบัติจริง ด้านการส่งต่อนักเรียน นักเรียนต้องพร้อมรับการช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาและบุคลากรอื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราภรณ์ ปรางโห้ (2561) ที่พบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทตามกระบวนการ 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดแผนงานและปฏิทินการเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดเตรียมเครื่องมือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง 2) การคัดกรองนักเรียน สถานศึกษาจัดประชุมร่วมกับคณะครู พิจารณาตัวชี้วัดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนจัดทำบันทึกหลักฐานการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน (SDQ) และนำผลมาแบ่งกลุ่มนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนสถานศึกษาและคณะครูวางแผนกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดกิจกรรมก่อนเรียนการจัดกิจกรรมก่อนเรียนให้มีความหลากหลายเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรการการช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมให้ครูจัดการความรู้ (KM) เพื่อพัฒนาความรู้เป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษาแก่นักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน จัดทำแบบบันทึกการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะนักเรียนอยู่กับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักภาวะ 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักภาวะ 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทใน 5 ด้าน มีความสัมพันธ์จากการบูรณาการที่สามารถอธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายไว้ คือ การพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักภาวะ 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

วงกลมชั้นที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก 4) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาและ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ที่บูรณาการร่วมกับหลักภาวะ 4

วงกลมชั้นที่ 3 ได้แก่หลักภาวะ 4 ประกอบด้วย 1) กายภาพ 2) สัลภาพ 3) จิตภาพ 4) ปัญญาภาพ

องค์ความรู้ที่รับรู้จากการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้
1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนเพื่อแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน

ประเด็นที่ 2 การใช้หลักธรรมหลักภาวา 4 มาบูรณาการปรับใช้ร่วมกันซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการ
เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเสนอการ
พัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักภาวา 4 ในโรงเรียนขยาย
โอกาส เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานและพฤติกรรมของนักเรียนอย่าง
เป็นระบบ เริ่มจากการสังเกตพฤติกรรม และเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเจตคติและ
วินัยในการดูแลนักเรียนอย่างมีเมตตา ใช้สื่อสารเชิงบวกสร้างความไว้วางใจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผน
การช่วยเหลือที่เหมาะสมเพื่อให้การดูแลมีคุณภาพและเข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน การพัฒนาระบบแบบสอบถามหรือเครื่องมือประเมินที่มีความ
เหมาะสมและครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมและสุขภาพของ
นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และยุติธรรม มีจิตใจเอื้อเฟื้อและเข้าใจความแตกต่างของ
นักเรียนและใช้ข้อมูลวิเคราะห์อย่างรอบคอบเพื่อระบุปัญหาได้อย่างแม่นยำ เพื่อให้การคัดกรองมีประสิทธิภาพ
และนำไปสู่การช่วยเหลือที่ตรงจุด

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของแต่ละ
บุคคล ผ่านกิจกรรมหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถและ
ศักยภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและวินัยในการพัฒนาสนับสนุนให้นักเรียนมี
จิตใจเข้มแข็งและเชื่อมั่นในตนเองและใช้ข้อมูลวิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนาอย่างเหมาะสมกับแต่ละบุคคล
เพื่อให้นักเรียนเติบโตอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การสร้างบรรยากาศโรงเรียนที่อบอุ่น ปลอดภัยและเอื้อต่อ
การพูดคุยอย่างเปิดใจ มีควรเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด วินัยและความรับผิดชอบ
ในตนเองใช้ความเข้าใจและเมตตาในการพูดคุยให้คำปรึกษาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพื่อวางแผนการ
แก้ไขอย่างเป็นระบบและตรงจุดเพื่อให้นักเรียนกลับมาอยู่ในแนวทางที่เหมาะสมและปลอดภัย

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน จัดให้มีระบบการประเมินและวินิจัยที่ชัดเจนเพื่อระบุนักเรียนที่
ต้องการความช่วยเหลือเฉพาะด้านอย่างถูกต้อง ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในการประสานงานกับหน่วยงาน
ภายในและภายนอก เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือสถานพยาบาล มีการจัดทำข้อมูลและเอกสาร
ประกอบการส่งต่ออย่างเป็นระบบและรัดกุม พร้อมติดตามผลการส่งต่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียน
ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม และสามารถกลับมาเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสรุปดังในภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ส่งเสริมการฝึกอบรม พัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้านแก่
ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

- 1.2 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน พัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.3 สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่เอื้อต่อการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.4 เสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรตลอดจนนักเรียนในการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.5 สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยึดหลักคุณธรรม ความรับผิดชอบ และความโปร่งใสการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมและตรวจสอบได้
 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ครูและนักเรียนต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อเป้าหมายของการพัฒนานักเรียน
 - 2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรตลอดจนนักเรียนในการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นความยุติธรรม ความรับผิดชอบและกัลยาณมิตรต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรม
 - 2.5 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมและนำมาเปรียบเทียบกับโรงเรียนขยายโอกาส
-

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ หยวทอง. (2560). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คมสันต์ ทะลายมย์ (2560). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยพล อนุสุวรรณ. (2560) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐพรรณ แสงน้ำผึ้ง. (2562). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยาย โอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ธนากร จันทพันธ์, ลิน งามประโคน และลำพอง กลมกุล. (2566). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 4(1), 77-87.
- นิสรา สิมพรัักษ์. (2560). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุจรี เมฆพิทักษ์. (2560). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักไตรสิกขา ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พงศ์ทัต วนิชานันท์. (2567). การศึกษาพื้นฐานในยุคโควิด-19: จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร?. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/UsH7C> แหล่งที่มา 9 เมษายน 2567.
- สมพร เล็กจินดา. (2561). การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566. ชัยนาท: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุภัสสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- อดิสร ก้อนคำ. (2563). การเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาด้วยการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 7(2), 305.
- อัจฉราภรณ์ ปรางไท้. (2561). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Cronbach, Lee J. (1971). Essentials of psychological testing. 4 th ed. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Likert, Rensis. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale in Reading in Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.